

NIEDZIELA DNIEM CHRYSZTUSA, KOŚCIOŁA I CZŁOWIEKA

Ogólnopolska sesja naukowa
zorganizowana przez
Instytut Formacji Pastoralno-Liturgicznej KUL

Dnia 6 maja 1999 r. odbyła się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim sesja naukowa poświęcona sakralnemu i społecznemu charakterowi dnia Pańskiego, czyli niedzieli. Fundamentem dla tej refleksji naukowej stał się List apostolski Jana Pawła II *Dies Domini* o świętowaniu niedzieli. Informując Ojca świętego o tym przedsięwzięciu naukowym, Rektor KUL ks. prof. Andrzej Szostek i Dyrektor IFPL prof. Jerzy Józef Kopeć CP podkreślili wyjątkową aktualność papieskiego kerygmatu w związku z dyskusjami nad świętowaniem niedzieli w mass mediach oraz przygotowywanym w tej mierze w Sejmie RP dokumencie dotyczącym zagwarantowania jej charakteru w życiu publicznym. W imieniu Jego Świątobliwości Jana Pawła II za informację o organizowaniu przez IFPL KUL sesji naukowej poświęconej niedzieli podziękował abp Giovanni B. Re, substytut Sekretariatu Stanu Stolicy Apostolskiej. W liście z 4 maja 1999 r. do organizatorów i uczestników sesji Ksiądz Arcybiskup przekazał życzenia owocnych obrad oraz zapewnienie Ojca świętego o modlitwie i apostolskim błogosławieństwie dla całej wspólnoty KUL. Jednocześnie Ksiądz Arcybiskup podkreślił, że wolą Jana Pawła II jest, by cała wspólnota chrześcijańska znała i przeżywała treść niedzieli jako tygodniowej Paschy uczniów Pana. Szczególne zadanie przy tym stoi przed katolickimi środowiskami uniwersyteckimi, „które przekazując wiernym owoce pogłębionej refleksji, skutecznie pomagają im w zrozumieniu i przyjęciu prawdy o wartości niedzielnego świętowania”

Na wymowę religijną i potrzebę kultury wspólnotowego świętowania dnia, „który Pan uczynił” (Ps 118, 24), wskazali w słowach wprowadzenia Ksiądz Rektor KUL i Dyrektor IFPL. Świętowanie niedzieli wykazuje „ściśłą więź z samą istotą chrześcijańskiego misterium. Jest to dzień solidarności duchowej uczniów Pana i doświadczenia ich braterstwa” – mówił Ksiądz Rektor. Fundamentalne znaczenie tej „Paschy tygodnia”, podczas której świętujemy zwycięstwo Chrystusa i dopełnienie w nim dzieła stworzenia oraz początek „nowego stworzenia” wyakcentował za treścią Listu apostolskiego Dyrektor Instytutu. Powołał się on na słowa św. Hieronima: „niedziela to dzień zmartwychwstania, to dzień chrześcijan, to nasz dzień” (*In die dominica Paschae* II 52. CC 78, 550). Ojciec święty na progu Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 ukazuje humanistyczny, ewangelizacyjny i teologiczny sens niedzieli, która zatrzymuje swoje indywidualne i wspólnotowe znaczenie także w sytuacji społeczeń-

stwa postindustrialnego. Te właśnie podstawowe wymiary niedzieli, podkreślone w nauczaniu papieskim, omówili poszczególni referenci.

Aby zrozumieć istotę chrześcijańskiej niedzieli, trzeba odwołać się do jej duchowego archetypu, czyli żydowskiego szabatu jako dnia odpoczynku, pobłogosławionego przez Boga i uznanego za święty – podkreślił ks. dr Józef S r o k a z Przemysła w swoim referacie *Niedziela dniem Pana. Od szabatu do niedzieli*. Szabat jako wspomnienie dzieła stworzenia, wyzwolenia z Egiptu, dzień radości, chwały i modlitwy był także znakiem przymierza i symbolem dni mesjańskich. To religijne znaczenie szabatu przejęło chrześcijaństwo wprowadzając własne święto tygodniowe – „pierwszy dzień po szabacie” jako dzień zmartwychwstałego Chrystusa i rekapitulację całej historii Jego zbawienia.

W centrum obchodu niedzielnego stoi tajemnica zmartwychwstałego Chrystusa jako zwieńczenie dzieła odkupienia oraz nieporównywalne i niezgłębione źródło mocy, którą promieniuje On z tytułu wejścia poprzez zmartwychwstanie w orbitę trynitarnego życia Bożego. Omawiając treść niedzieli jako dnia Chrystusa, ks. prof. Zbigniew W i t z KUL zwrócił uwagę na wydarzenie z „pierwszego dnia tygodnia” (Mk 16, 9), jakim było powstanie z martwych Chrystusa. Znajduje ono swoje przedłużenie w teofaniach zbawczej obecności uwielbionego Zbawiciela wzorowanych na popaschalnych Jego spotkaniach z Apostołami. To dzieło zmartwychwstałego Pana podkreśla św. Bazyli mówiąc o „świętej niedzieli, uczczonej zmartwychwstaniem Pańskim, która jest pierwotnym spośród wszystkich dni” (*Homiliae in Hexaemeron* II 8. SCh 26, 184). Dlatego św. Augustyn nazywa niedzielę sakramentem Paschy. Kościoły na Wschodzie nazywają ją dniem zmartwychwstania (*anastásimos heméra*), a sam Chrystus zmartwychwstały towarzyszy swoim uczniom w każdym spotkaniu w Jego imię.

W niedzielnym zgromadzeniu Chrystusa przedłuża się obraz chrześcijańskiej wspólnoty, która – tak jak pierwsi uczniowie – trwa „w nauce Apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i modlitwie” (Dz 2, 42). Ta epifania Kościoła nie tylko wyraża się w sposób szczególnie głęboki w niedzielnej Eucharystii, ale z niej się po prostu wywodzi. Ks. dr Czesław K r a k o w i a k w swoim referacie *Niedziela dniem Kościoła* ukazał, jak każdy *dies Domini* objawia się także jako *dies Ecclesiae*. Żadna bowiem z różnych form działalności parafii nie ma tak żywotnego znaczenia i tak silnego wpływu formacyjnego na wspólnotę jak niedzielna celebrowanie dnia Pańskiego połączona z Eucharystią – przypomniał referent odwołując się do słów Jana Pawła II. W zgromadzeniu niedzielnym najpełniej wyraża się jedność i natura samego Kościoła jako ludu Bożego pielgrzymującego, który karmi się w drodze na uczenie obfitością słowa Bożego i Ciała Chrystusa.

Niedziela jest dniem światłości, łaski i ognia jako szczególnych znaków Ducha Świętego. Ten dzień daru Ducha Świętego wylanego na Apostołów w Wieczerniku jest wielką łaską, jaką zmartwychwstały Chrystus ofiarował swoim uczniom w wieczór niedzieli paschalnej. Wprawdzie – jak zaznaczył w swoim referacie *Niedziela dniem Ducha Świętego* ks. prof. Helmut J. S o b e c z k o z Opola – w Liście apostoelskim o niedzieli tylko 28. punkt poświęcony jest misterium działalności Ducha Świętego, ale wspólnota zgromadzonych Apostołów i tych, którzy przeżywają Paschę

tygodnia, doświadcza ciągle na nowo tajemnicy Pięćdziesiątnicy, przeżywając w radości zmieniające oblicze ziemi, ożywcze tchnienie mocy Ducha Świętego.

Dla ucznia Chrystusa, wezwanego do świętości i do wzrostu na miarę swojego Mistrza, niedziela jest wielkim dziękczynieniem za dzieło Pana, dniem modlitwy, rozwoju życia duchowego i spełniania dobrych uczynków. Ten święty dzień promuje więc chrześcijańską identyczność człowieka, stawiając go w sytuacji dialogu z Bogiem i braćmi. O tym charakterze niedzieli jako szczególnym świadectwie braterskiej miłości naśladowaniu swojego Pana i „umywaniu nóg swoim bliźnim” mówił ks. prof. Władysław G ł o w a w swoim referacie *Niedziela dniem chrześcijanina*.

Aby w pełni zrozumieć sens niedzieli, trzeba też na nowo odkryć wymiar ludzkiej egzystencji. Dzień zmartwychwstania Pana, świętowany przez Jego uczniów z radością jako kontynuacja dzieła stworzenia i odkupienia, nie przekreśla szerokiego wymiaru ludzkiej radości, którą współczesnemu człowiekowi niesie zmartwychwstały Chrystus. W tej perspektywie wiary – jak zauważył ks. dr Bogusław M i g u t z KUL w swoim referacie *Niedziela dniem człowieka* – niedziela jest dniem дарowanym przez Boga człowiekowi, aby mógł w pełni rozwijać swoje walory ludzkie i duchowe. Dla zapewnienia tego humanistycznego charakteru niedzieli potrzebne są regulacje prawne oraz kształtowanie chrześcijańskiego zmysłu harmonii człowieka z elementami życia w świecie, opartego – jak pisze św. Ambroży – na mocy „nienaruszalnego prawa zgody i miłości, więzi jedności i pokoju” Niedziela uczy więc człowieka kultury solidarności i urzeczywistniania prawdziwego braterstwa, jawiąc się jako szkoła międzyludzkiej sprawiedliwości, miłości i pokoju.

Świętowanie niedzieli jest dla Kościoła znakiem wierności Panu. Poprzez wieki lud chrześcijański zawsze otaczał szczególną czcią i przeżywał w największej radości ten święty dzień. Niedziela jako dobro wspólne wszystkich chrześcijan jest nowym dniem ofiarowanym nam przez zmartwychwstałego Chrystusa, w którym czas ziemski (*chrónos*) przemienia się w czas łaski (*kairós*). To święto rodzinne – jak podkreślił ks. dr hab. Władysław N o w a k z Olsztyna w referacie *Niedziela dniem Kościoła domowego* – jest szczególnym znakiem tożsamości i wzajemnej posługi Kościoła domowego. Rodzice i dzieci przystępując do jednego stołu słowa i Chleba życia budują więzi rodzinnej miłości, stając się znakiem wiecznego przymierza i budowania międzyludzkich mostów przyjaźni. Stąd niedziela jest dniem rodziny, dniem ożywienia wiary jej członków, dniem modlitwy i spełniania praktyk domowej liturgii oraz dobrych uczynków.

Pojęcie niedzieli jako dnia dni, czyli święta nadrzędnego, objawiającego sens czasu, stało się treścią ostatniego referatu, korespondującego z V rozdziałem Listu apostołskiego o niedzieli. Wygłosił go prof. Jerzy Józef K o p e ć CP Niedziela jako Pascha tygodnia bierze początek ze Zmartwychwstania i narzuca własny rytm ludzkim miarom czasu, będąc jednocześnie prefiguracją dnia ostatniego, czyli chwały zmartwychwstałego Pana. Niedziela jest także naturalnym wzorcem, pozwalającym zrozumieć i obchodzić uroczystości roku liturgicznego. Jej zachowanie w życiu chrześcijańskim nie może wyrastać z serwilistycznej postawy wobec nakazu uczestnictwa we Mszy świętej i przestrzegania odpoczynku niedzielnego. Praktyka świętowania niedzieli, wpisana w samą istotę chrześcijańskiej egzystencji, ma ujawniać się w spotkaniu całej wspólnoty posłusznej głosowi Zmartwychwstałego, który przez

słowa Dobrej Nowiny i pokarm swojego Ciała otwiera bogate źródła łaski, rozlewając miłość w sercach i budując prawdziwą wspólnotę uczniów Pana. To ich właśnie niedziela jako dzień, w którym chrześcijańska wspólnota woła do Jezusa: *Marana tha* – „Przyjdź, o Panie” (por. 1 Kor 16, 22), zaprasza do spojrzenia przed siebie. Uczniowie Chrystusa sprawują niedzielną pamiątkę Paschy, stając się wiarygodnymi głosicielami Ewangelii i budowniczymi cywilizacji miłości.

W dyskusji generalnej podkreślono potrzebę biblijnego i teologicznego spojrzenia na świętowanie niedzieli, którego model wypracowują już ruchy kościelne i żyjące duchem wiary rodziny. Zwrócono uwagę na rolę ludzi świeckich w przygotowaniu i przeżywaniu liturgii niedzielnej, a także wspomniano o zagrożeniach świętowania niedzieli związanych z sytuacją przemian kulturowych, społecznych i ekonomicznych w państwach bloku sowieckiego oraz podniesiono sprawę sekularyzacji niedzieli w bogatych społecznościach Europy Zachodniej (głosy z dyskusji zamieszczamy niżej).

Uwagę uczestników – 156 księży z całej Polski oraz grupy lubelskiej i rzeszowskiej studentów Instytutu Formacji Pastoralno-Liturgicznej KUL – zwróciły celebrycje liturgiczne towarzyszące sesji, rozpoczętej Modlitwą przedpołudniową z Liturgii Godzin, a zakończonej uroczystymi Nieszporami. W godzinach południowych w celebrycji Eucharystii w kościele Akademickim KUL wzięło udział przeszło 70 kapłanów i liczne grono ludzi świeckich. Ks. Dziekan Wydziału Teologicznego KUL, prof. dr hab. Gabriel Witaszek CSsR, który przewodniczył tej koncelebrze, wskazał w homilii na apostoelskie doświadczenie Zmartwychwstania Chrystusa, przedłużającego się w każdorazowym sprawowaniu Eucharystii i obchodzie samej niedzieli.

*Jerzy Józef Kopeć CP
Andrzej Rutkowski*